COMPETITIO AD AGGREGATIONEM

JUSSU REGIS OPTIMI ET EX MANDATO SUMMI REGIÆ UNIVERSITATIS MAGISTRI

INSTITUTA ANNO 1823.

AN

OMNES MORBI SANABILES SANANDI?

THESIS

Quam, deo favente, in saluberrimâ Facultate Medicâ Parisiensi, presentibus competitoribus, judicibus, competitorum disputationibus, subjiciet et propugnare conabitur die mensis Januarii anno 1824.

P. A. PIORRY,

Doctor medicinæ, adjunctus regiæ Academiæ medicinæ Parisiensis, etc.

Tout écoulement critique est déterminé par la nature; il n'est pas permis à l'art d'en changer la route et le temps.

(Landré-Beauvais, *Dict. des Sciences méd.*, art. *Crises.*, pag. 373.)

PARISIIS,

EX TYPIS ANTHELME BOUCHER.

1824.

Præses. . . . . . Dr. ESQUIROL.

Judices. . . . . . Drs. LANDRÉ-BEAUVAIS.
RÉCAMIER.
BERTIN.
FIZEAU.
CAYOL.
ROYER-COLLARD.
JADIOUX.
ALIN.

Vices gerentes. . . Drs. KERKARADEC.
PARENT DU CHATELET.

Competitores.

Delondres, Rochoux, Gérardin de Champesme, Cruveilhier, Legras, Bailly, Ramon, Miquel, Destouet, Martin-Solon, Dupau, Dugès, Andral, Gibert, Tuffier, Bayle, Velpeau, Meslier, Léger (Victor), Léger (Théodore), Bouillaud.

Tanta est materia ut mihi aphorismis uti solùm liceat. Timidus profectò hanc aggredior viam. Sententiosè dixit Hippocrates et haud immeritò. Hippocratis exemplum suo jure imitari potuit Boërhaavius. Nobilissimos qui illustrant facultatem professores, hunc sibi loquendi modum vindicare decet. Omnibus fortasse competitoribus meis, sententiosum stylum fas esset adhibere. Ego verò cum aliter loquendi non sit copia, sic locuturus.

AN

OMNES MORBI SANABILES SANANDI?

Sanatio reditus est ad sanitatem.

Omnes fortasse morbos potest natura sanare, medicus verò multos insanabiles habet.

Sanabiles dicuntur morbi, quos medicus sanare aut quorum sanationem juvare potest. Insanabiles illi, adversùs quos hucusquè ars vana fuit.

Morbi quos sola natura solvit extrà quæstionem sunt, quoniam eos tollere nequit medicus.

Cum verbum *sanare*, sanum efficere denotet, reverà sanandi omnes morbi sanabiles, namque sanitas nunquàm timenda.

Aliquotiès apparet verò sanitas, cum malum internum urget. Indè haud facilè diceretur an sint omnes morbi arte solvendi.

In observatione stat posita vera medicina. Colligamus igitur primùm observationes. Indè argumenta et inductiones.

Ex multis invaletudinibus, multisque malis, et multis symptomatibus temerè solutis, funesta sæpè orta sunt accidentia. Sæpè verò, primo redeunte morbo, ulteriora fugerunt mala.

Innumerabiles observationes collecturus, organorum et functionum ordinem sequar.

PRIMA PARS.

OBSERVATIONES.

Cutis morbi. — Sudores quibus jamdudùm homines laborabant, cum suppressi essent, indè gravissima subitò orta sunt accidentia; epilepsia, tetanus, etc. (Zacutus Lusitanus, Raymond, Landré-Beauvais, etc.) Sudore suppresso redeunte, jam secundarius solvitur morbus. Pedum transpiratio, præcipuè fœtida, (Krugelstein) repercussa, sæpè colluviem gastricam, cephalalgiam, asthma, phthysim pulmonarem peperit, etc. (Lobstein, Krugelstein, Montfalcon.)

Phthysicorum tamen sudorem aliquotiès feliciter suppressit celeb. professor Fouquier. Optima medicinalium regularum, pessima efficitur, si nimiùm universa sit in applicatione.

Erysipelate, medicamentis aut frigore extincto, subitò immania accidentia apparuerunt (Fabricius Aquapen., Hoffmann, Hagendorf prof. Pinelo citati). Jamjàm et divinus dixerat senex: « Erysipelas forìs quidem introverti, malum, vero foràs bonum. » Morbos aliquotiès erysipelas solvit, axillæ atque cervicis strumosas ingurgitationes, herpeticas affectiones, etc. (Prof. Alibert.)

Repentè suppressâ chronicâ scabie (aut fortasse exanthemate pro scabie habito), phænomena gastrica, febris, cæcitas, apoplexia, epilepsia, mors imò subita ægrum invaserunt. (Sennertus, eph. nat. cur., Horstius, Zacutus Lusitanus, Raymondo indicati), vidit et Fayetus scabie lenitam febrem tertianam, etiam et sanatam.

Quum topicis medicamentis, herpetis retrocessio producta sit, persæpè et continuò, sanguinis fluxu ad faciem, tetanicâ affectione, epilepsiâ, maniâ æger laboravit (Raymond, professor

Alibert, Drs. Giraudy, Chomel, etc.) Internus, herpete cutem rursùs invadente, morbus evanuit. (Raymond, Chomel, etc.)

Quamvis luctetur tineæ aptissima curatio, continuò morbus funestus aliquotiès instat. Puellæ tineam emollientibus curo, fonticulus ad brachium suppurat, arachnoïditis lethalis supervenit. Ulcerationi capitis puellulæ alterius medeor, irritatione cerebrali mox infelix moritur (*Mémoire sur l'irritation encéphalique*). Quùm sæpè putavit sanatum hoc exanthema medicus, affectiones chronicos subitò invadentes vidit (profr. Pinel). Pustulis capitis atque pediculis judicata est febris ataxica (Lanoix.)

Ægri sæpè capillorum sectio haud innocens est (Lanoix); imò in trichomate quamvis discrepent sententiis auctores, periculosa (Prof. Alibert, Pinel; doct. Schlegel, Jourdan, etc.....). « Apoplexiæ, catarrhi, spasmi, convulsiones, articulares morbi varii, curationem incautam plicæ secuti sunt. » (Prof. Alibert.) Notabilissimam observationem, retrocessionis ad pulmones trichomatis, Shlegele auctore, transtulit Jourdanus.

Veteribus in ulceribus aut fonticulis, etiam in vulneribus pure madidis, quos ipsa natura, aut ars imperita siccaverunt, subitò observatæ sunt mania, epilepsia, gastritis, etc., indè consilium caute vetera ulcera curare. (Boyer, Richerand, etc.) Igne, cantharidibus, cucurbiculis, malo foràs everso, jam et desinerunt funesta accidentia.

Febres abcessibus judicatæ, suppressio abcessûs symptomatibus internis secuta, inguinales tumores cum delirio pestilente vicissim observati (Prosper Alpin, Desaixo indicatus), medicum faciunt certiorem, puris et tumorum metuendam metastasim.

Medici, vulgus et ipse, funestos retrocessionis variolarum morbillorum, etc., effectus noverunt.

Organorum olfactionis morbi.—Vidi à mucoso profluvio narium supresso, ægros cephalalgiâ ingenti atque continuâ laborantes. Epis-

taxis persæpè morbum periculosum judicavit (Galenus). Fluxiones sanguineæ, apoplexia (Raymond), hemorrhagia oculi (Shenckius), vertigines, aurium tinnitus, nervosæ affectiones, intermissionem incautam epistaxis secutæ sunt (Dr. Esquirol).

Organorum auditionis morbi. — Cutis aut oculi affectiones, testis inflammationes (Ravaton), cerebri læsi symptomata (Itard), otorrhæâ suppressâ vulgò apparent. Profluvio redeunte jàm resolvitur aliquotiès morbus. Externâ otorrhæâ et leucorrhæâ vicissìm puellulam vidi laborantem.

Oculorum morbi. — Ut mærens homo sanus lachrymat, dulce levamen malorum ! sic et lachrymæ sæpè gravem judicant hysteriæ accessum.

Organorum digestionis morbi. — Parotiditis repercussum, erysipelas, imò et gangræna scroti sæpè secuta sunt (Ravaton, Pinel, Murat, etc.). Parotidite solvitur plerumquè adynamica febris.

Sani pueruli lacte largiore usi, vomunt et salubriter. Quùm singulis diebus sacerdos quidam vomitus excitaret mucosos et valeret, incautus consuetudinis immemor est. Indè delirium febrisque. Sanitas feliciter vomitione recuperatur (Raymond). Copiosus hematemesis cujusdam hominis causa fuit cur integrâ valetudine esset (Zacutus Luzitanus Raymondo indicatus). Criticam viderunt hanc hæmorrhagiam (profrs. Portal, Pinel). Hysterica mulier spasmis laborans, vomit et subitò valet. Venena sæpè stomacus rejecit. Symptomata funesta vomitu curata, plerumquè et ipse observavi (*Journ. Compl. du dict. des sc. méd.*)

Innocens fuit aliquoties in puerulis diarrhæa persistens (Raymond). In adultis temerè curatus et repercussus hic fluxus causa apoplexiæ, epilepsiæ visus est. Arachnoïditis signa, dejectiones et alvi plerumquè alternant. (*Mémoire sur l'irrit. encéph. des enfans.*)

Hemorrhoïdibus extinctis vulgò variis morbis ægrotant stomacus, intestina, jecur, lien, pulmones, cerebrum, etc., tumidis inflam-

matione tumoribus, jam internæ affectiones desinunt. Epilepsia (Raymond), Arachnoïditis (Drs. Parent et Martinet), febris nervosa (Selle, prof. Pinel), peripneumonia (Raymond), phthisis (prof. Recamier, doct. Bodson, Montegro citati, exempla notabilissima observarunt) vicissim et hemorrhoïdes apparent. Noverunt medici quantùm profuerit in pulmonum tabe ani fistulosum ulcus! Locutus est Chomel, Raymondo indicatus, de asthmate quod frequentes missiones sanguinis non curaverunt, exili vero fluxu hémorrhoïdali sanatum.

Organorum circulationis morbi. — Coërcere abruptè hemorrhagiam periculosum. Tumor genæ a longo tempore sanguine madet. Huic operatur chirurgus. Subitò apoplexia ingruit (Raymond). Quivis medicus exempla funesta retrocessionis hæmorrhagiæ observavit; quivis medicus naturam sanantem profluviis sanguinis plerumquè vidit.

Persæpè operari arteriæ dilatatæ minimè profuit, namque altera anevrysmata, alteris in arteriis deindè ægrum invaserunt.

Febre sanatos morbos chronicos sæpè sæpiùs vidit Hippocrates. Dixit febrem Celsus plerumquè salutarem. Boerhaavius, Vanswieten, Sydenham, Campanella, Bordeu, etc., eamdem sententiam secuti sunt. De eâ materiâ nuperrimè disseruit doct. Comte et observationes collegit. Cancrum febre sanatum vidit Fayetus. Haud temerè putant periti medici accessus febriles variolarum, morbillorum, etc., virum depellere, sanguinem que repurgare.

Organorum respirationis morbi. — Sputis ex consuetudine copiosè expulsis et subitò suppressis, sæpè accidentia pulmonem ingruunt. Peripneumonia et mors, frigoris, in hemoptysi, inter scapula lati, frequentes fuerunt effectus. Suffocavit subitò ægrum expectoratio sanguinea suppressa (Shenck). Contrà Gretry multo à tempore hemoptysi laborans, naturæ confisus multos per annos vixit.

Nutritionis alterationes. — Judicavit febres gangræna critica et

symptomatica. Eâdem gangrænâ vidi cancrum mammæ vetus destructum. Adeò frequens et ferox est recidivus cancer ex operatione, ut arduum sit dicere an huic cancro operandum, necne (Profrs. Boyer, Roux). Eadem de hæmathode fongo, tumoribus que erectilibus dicam.

Locomotionis organorum morbi. — Innumerabiles observationes collegerunt auctores de gastrite, asthmate, apoplexiâ, etc. ortis, cùm chiragra aut podagra infeliciter curatæ, subitò extinctæ sunt narcoticis, calidis, acribus topicis, Pradieri cataplasmate, etc. (Musgrave, Hoffmann, Montègre, etc.) Morbo articulorum redeunte, sæpè sæpiùs desinunt interna symptomata. Nunquàm vexatus Morgagnus arthritide, ophtalmiam gravem patitur, cùm aquâ calidâ pedes mersisset, podagra supervenit, oculi morbus solutus est. Pleuresis, mania, epilepsia, etc., plerumquè desinerunt cum arthritis externa apparuerit.

Eadem de rheumatismo dici possunt.

Ex albæ tumoris amputatione frequenter orta est pulmonum tabes.

Organorum generationis morbi. — Testitis, urethritis acutissima, ophtalmia periculosa, injectiones adstringentes in blennorrhagiâ plerumquè secutæ sunt.

Quod de hemorrhoïdibus dixi, præcipuè menstruationi, conferret, nisi phænomenon ea sanitatis esset. Immoderatam menorrhagiam et amenorrhæam similes sequuntur effectus quàm qui profluvium aut suppressionem ani tumorum.

E leucorrheâ suppressâ labes ingens malorum; quæ Sennertus perfectè noverat. Inde diabetès ægram invasit (Ballonius), indè dolores feroces abdominales apparuerunt (Nenter).

SECUNDA PARS.

ARGUMENTA.

Dictis ex observationibus patet innumerabilibus, symptomata multa haud impunè solvi. Indè diceres multos esse morbos minimè sanandos, ipsos reverà quorum diathesis generalis principium et fons est, aut quorum metuenda metastasis.

Attamen symptomata, morbis ipsis, necessarium est secernere. Herpes, scabies, hemorrhoïs, ani abscessus in tabe, causam sæpè habent internam, et reipsà effectus affectionis sunt internæ aut occultæ. Tunc et cavenda est eorum solutio. Sit ità sanè, causam abditam, morbum ipsum investigemus, et si insanabiles ei sint, symptomatibus parcamus, et ità agamus quamdiù nulla copia nobis erit causam internam sanandi. Heu! timendum est ne semper medicus ità acturus, credendum namque est multos morbos insanabiles arti habituros.

Nullus erit qui quærat an utile sit sanare instantes variolas, alterumve ingruens exanthema; fatebuntur vero medici periti, periculosum esse febrem abrogare invasionis.

Nullus erit qui neget phthysim sanandam, verò meritò dicetur compescere sudorem phthysicorum aliquotiès cavendum.

Herclè debellandi morbi hepatis, lienis, stomaci, intestinorum, etc. Certè verò hemorrhoïdum quos hæ affectiones produxerunt retrocessio timenda.

Organorum, humorumve vitia, ex quibus oriuntur febres, profectò et utiliter arcenda, salutaris verò febris esse potest ad causam proximam morbi destruendam. Hæc vera sunt, quæcumque sit rei interpretatio, namque theorice, minimè facta permutare, potest.

Hemorrhagica diathesis sananda certè, ne quidem verò omnis hemorrhagia.

An vitium cancrosum sanandum quamvis nullus sit qui quærat, non continuò omni cancro operari conveniret.

Generatìm anevrysmata, et præsertim, ad dilatationem arteriarum propensio, debellanda (si copiam debellandi ars haberet), minimè verò omnem tumorem anevrysmaticam ferro curare confert.

Ex his, sanandos in universum, morbos sanabiles constat; multis verò vitiis symptomaticis parcendum.

Ea vitia sunt accidentia quæ orta ex consuetudine corporis putant medici; quæ, invaletudines si ad exiguum tempus durent, mala si perstent chronicè; dicam. Hæc infirmitatum partes sunt si, quamvis inutilia sint, tamen illis parcendum.

Curanda prudentissimè etiam mala quorum causa interna sublata est.

Pleraque argumenta, è nuper dictis factis, proximè nata, mihi certiora videntur. Non itidem est de eorum interpretatione. Observationes perstant, theorices mutantur.

Accidentia orta ex incautâ temerariâ que medelâ, plerumquè sympathiis, derivatione, metastasi explanantur. Sunt quædam nihilominùs quæ sola explicat, diversarum partium ejusdem textus, propensio ad eamdem effectionem.

Hæ sympathiæ, derivationes, metastases, quas direxit natura prudens, invasionis leges indicant morborum utilium.

Quid! mala utilia, aiunt quidam medici! Quid! febribus parcendum!

Quid ità non?

Observationes jam citatæ respondent; et iterùm dicam medicalis artis regulas firmas, stare exclusoriè in factis.

Sed ipsæ febres, inquiunt, chronicam inflammationem minimè abrogarunt. Irritatio localis causa febris fuit; organi affecti vitalitatis modum permutavit; aut aliquotiès alibì surrexit; indè metas-

tasis et sanatio. — Esto. Hypothesim concedo. Nihilominùs observationes manent et ipsa sæpè sæpiùs natura morbos sanat.

At, additur, hæc inflammatio medicatrix è causâ fortuitâ nascitur. — Probate primùm, deindè credemus. Vobis contrà nunc objicio, causam hujus inflammationis minimè notam.

Non sanatio, dicunt, sed curatio periculosa. — Sit ità. Necessè esset verò noscere quæ sit melior, ex eâ medelâ quæ naturæ legibus inservit, aut eâ quæ vehementissimis viis miserrimos urget ægros. Cæterùm, omni rationali habitâ curâ, interim è malis utilibus suppressis funesta ingruerunt subitò phænomena.

Quis posset et naturæ negare vim medicatricem? Organorum mirabilis compages, synergia justaque æquilibritas fonctionum, instinctivæ impulsiones, spontanei et critici egestus, viæ diversæ excretionis diversis casibus accomodatæ, eliminatrices inflammationes, vulnerum cicatrices, calli formatio, os novum periosteo in necrosi formatum, arteriæ ægræ obliteratæ, anevrysma sponte sanatum, abcessus foràs aperti, pulmonum tuberculosorum cicatrices, gangrænam spontanea inflammatio sistens, intermittentium febrium accessus sudore judicati, sanatio omnium ferè morborum spontanea aut quæcumque sit eorum curatio observata, mala et præsertim utilia, demonstrant naturam sanantem, probant vis vitæ salutares impetus, denuntiant hanc infinitam sapientiam quâ organa ordinata sunt et libratæ fonctiones.

Minimè discrepant sanitatis et morbi leges, et quemadmodùm consentiunt omnia, in animali sano, ut integrum illud sit, et generatione multiplicet; sic animalis ægri organa ad sanitatem miro ordine spectant.

Multi sunt qui negarunt medicatricem naturam.

Ordine fonctionum corporis et ipsius structurâ, causam harum admirabilium naturæ actionum indixerunt physici. Eæ explanationes si admitterentur; si, quod nego, nihil fuisset in homine nisi materia, attamen quoque phænomena salutaria produci possent.

Crises periculosæ, ut aiunt, namque earum materia plerumquè vitæ fontes gravissimè afficit.—Annuo. Verò dic mihi, quæso, an perfectè ægri casum noveris, et si aliter crisis effici potuerit?

Hypotheticum, additur, dicere morbos crisibus judicari.— Qui verò crises negarunt minimè morbos observarunt.

Inflammatio, inquiunt, spontè augetur. —Reverà. Augetur tantùm verò, quùm phlegmasiæ causa maneat, invitis naturâ et arte.

Chronici fiunt morbi, additur. —Concedo. Plerumquè verò medici aut ægri vitio.

Natura, inquiunt, reactionem sæpè haud innocentem movet, — sed ut æger sanescat, medicus quoque venena ministrat.

Non semper vincit morbum natura. — Haud profectò. Namque omnis homo periturus.

Ergò sanantis naturæ, salutares impetus omnia probant et denuntiant. Prudens, sæpè symptomata, non arte sananda, ergò natura movet.

Minimè quidem omnia symptomata non sananda è medicatrice naturâ oriuntur. Fortasse inertium corporum legibus utilia phænomena aliquotiès ministrantur. (Hemorrhoïdes in jecore indurato, profluvium sanguinis in anevrysmate cordis.) Si quidem hæ explanationes mechanicæ admitterentur, fatendum necessè esset, organorum compagem perfectè accomodatam, quoniàm ex ipso malo, physicè nascuntur ordinata et utilia accidentia.

An quorumdam malorum optanda sit sanatio, necne, incertum est, non eò quòd profuerint, sed quòd si desinerint indè mala graviora.

Cæterùm quibus placare necessè est symptomaticæ affectiones, possunt morbo occurrere abdito et instanti (Prophylacticæ), cum lenire (Palliatrices), demùm sanare (Curatrices), ex indè crises, inconsultè negatæ et reipsà admirandæ et observandæ.

Quoniàm morborum symptomata plerumque utilia sint, sœpè fateamur, haud profectò affirmare possemus, quòusque sit sanatio

cujusdam morbi utilis. Namque quid futurum esset de ægro si morbus non eum invaserit, aut ars non huic medita erit? Non est nostri investigare quomodò, quæ non egit, res egisset.

Quænam fuissent viri variolarum vastationes nisi occurrisset febris? Ignoro, fateor; at pestis, typhus que icterodes nullâ invadente febre, necant.

Vaccinâ, variolarum virus irritus jàm fit. Nùm ipsa, consimilis repurgationis compos est natura!

Quædam demùm sunt mala sanabilia quæ minimè sananda, aut quibus ferro haud certè operandum, namque remedium pejus esset ipso morbo (varices), aut periculosa esset operatio (innocens tumor propè arteriam positus).

CONCLUSIONES.

An omnes morbi sanabiles sanandi?

1°. Ergò omnes sanabiles generatìm morbi propriè dicti sanandi.

2°. Ergò multis sanabilibus symptomatibus, malis, invaletudinibus multis, pro scientiâ ætatis nostri, parcendum.

3°. Ergò hæc sanabilia symptomata, mala, invaletudines, sananda tantùm quùm abdita causa, morbus occultus planè nota, et ad nihilum, arte aut naturâ reducta fuerint.

4°. Ergò quibusdam sanabilibus malis, quorum inutilis aut periculosa esset operatio, parcendum.

FINIS.